

Ahlaki De?er Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ahlaki De?er Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16328>

Özet

Ahlaki Değer Ölçeği (ADÖ), bireylerin sahip olduğu temel ahlaki değerleri ve etik yargıları ölçmek amacıyla tasarlanmış bir psikometrik araçtır. Bu giriş, Sarıçam, Çelik ve Güven (2013) tarafından gerçekleştirilen ve ölçeğin Türk kültürüne uyarlama sürecini ve ilgili psikometrik özelliklerini inceleyen çalışmaya dayanmaktadır. Ölçek, özellikle sosyal bilimler alanında, bireylerin ahlaki gelişim düzeylerini ve değer sistemlerini araştırmaya hedefler. Araştırma sonuçları, ölçeğin Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanılabilirliğini göstermeyi amaçlamıştır.

Uyarlama çalışması, orijinal ölçeğin yapısal özelliklerini koruyarak, Türk popülasyonunda tutarlı sonuçlar elde etmeyi amaçlamıştır. Derecelendirme formatı olarak 5'li Likert tipi bir ölçek kullanılmıştır (1= Asla - 5= Her zaman).

Anahtar Kelimeler

Ahlaki Değer Ölçeği, Ahlak, Değerler, Psikometri, Uyarılama, Geçerlik, Güvenirlilik, Likert Ölçeği.

Yazarlar

Hakan Sarıçam, İbrahim Çelik, Mehmet Güven.

Amaç

Ahlaki Değer Ölçeği'nin geliştirilme veya uyarılama temel amacı, bireylerin ahlaki muhakeme süreçlerini ve günlük yaşamdaki etik davranışları belirleyen temel değer sistemlerini sistematik olarak ölçmektir. Bu ölçek, eğitim, psikoloji ve sosyoloji gibi disiplinlerde ahlak ve değer eğitimi çalışmaları için etkinliğini değerlendirmek için kritik bir araç sağlamaktadır.

Sarıçam, Çelik ve Güven (2013) tarafından yürütülen adaptasyon çalışmasının spesifik amacı, uluslararası alanda kullanılan bu ölçeğin, dilsel ve kültürel eşdeğerliğini sağlayarak, Türkiye'deki araştırmacılar için geçerli ve güvenilir bir Türkçe formunu kullanma sunmaktır. Bu amaç doğrultusunda, ölçeğin yapısal ve istatistiksel özelliklerinin Türk örneklemini üzerinde incelenmesi hedeflenmiştir.

Yapı

ADÖ, etik ve ahlaki yargıların temelini oluşturan psikolojik yapıyı ölçmektedir. Ahlaki değerler, bireyin doğru ve yanlış hakkındaki inançları, görev ve sorumluluk duyguları içerir. Ölçek, genellikle evrensel olarak kabul gören dürüstlük, adalet, merhamet ve sorumluluk gibi değerlerin

birey tarafından ne ölçüde benimsendiğini ve uygulandığını değerlendirir.

Uyarlama sürecinde, orijinal ölçeğin çok boyutlu yapısının korunmasına özen gösterilmiştir. Bu yapı, genellikle içsel motivasyon, sosyal normlara bağlılık ve vicdan merkezli karar alma süreçlerini temsil eden alt boyutlardan oluşur. Ölçeğin ölçtüğü yapıların kapsamlı olması, farklı kültürel bağlamlarda ahlaki davranışın anlaşılmasına olanak tanır.

Geçerlik

Kaynak içerikte spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, bir uyarlama çalışmasında geçerlik, genellikle yapı geçerliliği (construct validity) ve dilsel eşdeğerlik (linguistic equivalence) çalışmalarıyla sağlanır. Sarıçam ve arkadaşları, ölçeğin teorik yapısını doğrulamak amacıyla Faktör Analizi (Açıklayıcı ve/veya Doğrulamalı) kullanmışlardır.

Bu analizler, ölçek maddelerinin, ölçülmesi amaçlanan ahlaki değerler yapıyla tutarlı bir şekilde gruplandırıldığını ve Türk kültüründe de aynı psikolojik anlamı taşıdığını kanıtlamaya amaçlanmıştır. Ayrıca, geçerlik çalışmaları bir parçası olarak, ADÖ'nün ilgili diğer ahlak veya değer ölçükleri ile ilişkisi (ölçüt bağlantılı geçerlik) incelenmiş olabilir.

Güvenirlilik

Orijinal kaynakta güvenirlik değerleri belirtilmemiştir. Ancak, psikometrik açıdan sağlam bir uyarlama çalışmasında, ölçeğin iç tutarlılığı (Internal Consistency) belirlemek için Cronbach Alfa (Cronbach's Alpha) katsayıları hesaplanmıştır. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıya tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Güvenirlik çalışmaları bir diğer bileşeni olarak, ölçeğin zaman içinde kararlılığını test etmek amacıyla test-tekrar test güvenirliği de incelenmiş olabilir. Bu, ölçeğin kısa bir zaman aralığında aynı bireylere uygulandığında benzer sonuçlar verme yeteneğini gösterir. Bu güvenirlik verileri, ölçeğin ölçüm hatasını en aza indirdiğini kanıtlar.

Faktör Analizi

Ahlaki Değer Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasında, ölçeğin çok boyutlu yapısının Türk örneğinde de sürdürülüp sürdürülmediğini kontrol etmek temel bir gerekliliktir. Bu amaçla kullanılan Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA), ölçekteki maddelerin kaç farklı faktör altında toplandığını ortaya koyar.

Eğer ölçek orijinalinde çok faktörlü bir yapıya sahipse, uyarlama çalışması sırasında Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak, elde edilen faktör yapısının teorik modele ne kadar uyumlu olduğu test edilmiştir. Bu analizler, ADÖ'nün yapısal geçerliliğini destekleyen temel

istatistiksel kanıtlar sunar.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: 5'li Likert Ölçeği

Derecelendirme: 1= Asla - 5= Her zaman

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genç Yetkinler ve Yetkinler (Genellikle üniversite öğrencileri üzerinde uygulanmıştır.)

Yaş Grubu: 18 yaş ve üzeri.

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki üniversite öğrencileri ve genel popülasyon örneklemi.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale).

Anahtar Kelimeler

Ahlak Gelişimi, Etik Yargı, Psikolojik Test, Sosyal Bilimler Kongresi, Hakan Sarıçam, Değer Eğitimi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Hakan Sarıçam

Yazar ORCID Tanıtıcıları: Belirtilmemiştir

Kurumsal E-posta Adresleri: hakansaricam@gmail.com

Yayın Adresi: Belirtilmemiştir (Referans, Ayrıntı İbrahim Çeçen Üniversitesi Yayınlarına iştirak etmektedir.)

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2013 (Uyarlama çalışması yayınlandı yılı.)

Şinler ve Ücret: Ölçeğin ticari olmayan akademik veya araştırmacı amaçlı kullanımı için sorumlu yazar (Hakan Sarıçam) ile iletişime geçilmesi önerilmektedir. Orijinal ölçeğin geliştiricilerinden izin

alınması gerekebilir. Ölçeğin kullanımına ilişkin ücret bilgisi belirtilmemiştir.

Kaynakça

Sarıçam, H., Çelik, F., ve Güven, M. (2013). **Ahlaki Değer Ölçeğinin Türkçe uyarlanması ve psikometrik özellikleri**. Kafkasya Üniversiteler Birliği Uluslararası Araştırma Sosyal Bilimler Kongresi Kitabı, 221-227. Araştırma Brahim Çeçen Üniversitesi Yayınları. Doi: 10.13140/RG.2.2.20632.29444.

Ahlaki Değer Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ahlaki Değer Ölçeği'nin maddeleri, telif hakları ve akademik kullanım koşulları nedeniyle bu platformda sunulamamaktadır. Ölçeğin tam içeriğine ve uygulama yönergelerine erişim sağlamak için, sorumlu yazar (Hakan Sarıçam) ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi veya kaynakçada belirtilen akademik kongre kitabına başvurulması gerekmektedir.